

R. E. proti Spojenému království (č. 62498/11)

Rozsudek z 27. října 2015

Odposlech telefonních rozhovorů zadrženého s jeho právním zástupcem a s osobou, která mu byla ustanovena, aby mu byla nápomocna jako osobě mentálně zranitelné. Na základě Části II Nařízení o vyšetřovacích pravomocích z roku 2000 (NVP) ve spojení se zákonem o odposlechu telefonních komunikací, lze povolit za určitých okolností tajný odposlech.

V období od 15. března 2009 do 8. května 2010 stěžovatel, irský státní příslušník, byl třikrát zatčen v souvislosti s vraždou policejního důstojníka. Existovalo podezření, že byl zabít disidentských republikány. Při svém prvním zatčení byl stěžovatel lékařem označen za osobu mentálně zranitelnou, což znamenalo, že nemohl být vyslechnut, pokud výsledku nebyl přítomen vhodný dospělý (příbuzný nebo opatrovník). Během prvních dvou zadržení byl advokát stěžovatele policejní službou Severního Irska (PSSI) ujištěn, že jeho rozhovory se stěžovatelem nebudou odposlouchávány. Stěžovatel byl zadržen potřetí dne 4. května 2010 a propuštěn o čtyři dny později. Při této příležitosti PSSI odmítl jeho advokátu zaručit, že jeho rozhovory nebudou předmětem odposlechu. Žádost stěžovatele o soudní přezkum tohoto rozhodnutí byla zamítnuta v září 2010 poté, co Nejvyšší soud rozhodl, že zákonná ustanovení upravující tajné sledování byla jasně definována s dostatečnou podrobností a přesností.

Stěžovatel se na ESLP obrátil s námitkou na porušení článku 8 Úmluvy.

ESLP vycházel z konstatování, že došlo k zásahu do práva stěžovatele na respektování jeho soukromého života. Podle jeho názoru se zásah opíral o ustanovení vnitrostátního práva a sledoval zásah legitimní cíle ochrany národní bezpečnosti a zabránění trestné činnosti. Vzhledem k oběma použitým právním předpisům aplikovaným ve zvláštním kontextu tajných sledovacích opatření, se ESLP zabýval otázkou dostatečné předvídatelnosti zákonného základu, jakož i nezbytností zásahu v demokratické společnosti.

Pokud šlo o sledování právních konzultací, ESLP podotkl, že rozhodujícím faktorem v tomto případě nebyla technická definice zásahu v zákoně, nýbrž úroveň zásahu do soukromého života stěžovatele. Sledování právních rozhovorů představovalo mimořádně vysoký stupeň vyrušení, který bylo možno srovnat s odposlechem telefonního hovoru mezi advokátem a klientem. ESLP v tomto kontextu připomněl, že článek 8 skýtá "posílenou ochranu" pokud jde o rozhovory mezi právníky a jejich klienty, neboť jinak by advokáti nebyli schopni své klienty řádně hájit, pokud by nemohli zaručit, že jejich rozhovory zůstanou důvěrné. Stejně záruky před svévolným zásahem byly požadovány pro sledování právních konzultací.

Podle názoru ESLP relevantní právní ustanovení byla dostatečně jasná, pokud šlo o povahu trestných činů, v jejichž souvislosti mohlo být sledování nařízeno, kategorie osob, které mohly být předmětem sledování, jakož o jeho délku, obnovení či zrušení. Nicméně, ESLP nepokládal za dostatečné záruky, které zákon skýtal při zkoumání, používání a uchovávání takto získaného materiálu. Stejně tak nebyl spokojen s preventivními opatřeními při předávání takového materiálu dalším osobám a s okolnostmi, za kterých byly odposlechy smazávány nebo materiál zlikvidován. Daná zákonná ustanovení se odlišovala od ustanovení Části I NVP a od zákoníku o praktických metodách zachycování informací, které ESLP zkoumal ve věci *Kennedy proti Spojenému*

království. Navíc, ačkoli existovaly další záruky k zabezpečení při nakládání, uchovávání a zničení materiálu získaného prostřednictvím sledování, platily pouze od května 2010.

ESLP judikoval, že během dotčeného období, tedy od 15. března 2009 do 8. května 2010, kdy byl stěžovatel zatčen, sledovací opatření, které se jej týkala, neodpovídala požadavkům článku 8 odst. 2 Úmluvy.

V souvislosti se sledováním rozhovorů mezi stěžovatelem a jemu ustanovenou osobou, určenou k tomu, aby mu pomáhala, ESLP poznamenal, že šlo sice o zásah do stěžovatelových práv, avšak sledování se neodehrávalo na soukromých místech, nýbrž na policejní stanici a, na rozdíl od právních konzultací, rozhovory s danou osobou nebyly předmětem zákonné výsady a nespádaly pod silnější ochranu, která se aplikovala na rozhovory s advokátem nebo s lékařským personálem. ESLP došel k názoru, že nařízení odposlechu rozhovorů mezi mentálně zranitelnou osobou a jinou dospělou osobou byly chráněny proti případnému zneužití. Povolení odposlechu bylo totiž pravidelně přezkoumáváno a případně zrušeno, pokud nesplňovalo zákonem stanovená kritéria. Kromě toho povolení mohlo být vydáno pouze na období tří měsíců, přičemž veškerá taková povolení byla řádně zaznamenávána. Mimoto sledovací operace byly pod dohledem komisařů a o přípustnosti důkazu získaného na základě odposlechu rozhodoval soudce. Konečně, dotčená osoba, která se cítila poškozena sledovacím opatřením, se mohla obrátit k soudu s vyšetřovacími pravomocemi, který byl oprávněn přiznat náhradu škody, zrušit nařízení o sledování a nařídit zničení jakéhokoli záznamu. V tomto ohledu tedy stěžovatelova práva zaručená článkem 8 Úmluvy porušena nebyla.